

Jakobsdal

Juni 2024

Jakobsdal år 1851. Bild: C. G. Berger, CC BY-SA 4.0 <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0>, via Wikimedia Commons

Jakobsdal är ett bostadsområde och en tidigare gård i stadsdelen [Bö](#) i [Göteborg](#). Gårdens [herrgårdsliknande](#) huvudbyggnad låg där [Rysslands generalkonsulat](#) nu ligger med adressen [Sankt Sigfridsgatan](#) 1. Bostadsområdet byggdes ut på 1920- och 1930-talen på gårdens tidigare marker. Det omfattar villa- och radhusbebyggelse på bägge sidor av Sankt Sigfridsgatan samt på ett höjddrag i väster ett område med femvånings hyreshus. Höghusområdet med Jakobsdalsgatan dominerar befolkningsmässigt och är det som idag främst förknippas med namnet Jakobsdal.

Jakobsdals gård

Det tidigare namnet var *Örgryte Stom*. Den var sätes- eller avelsgård för avlöning av prästerskapet och brukades av två kyrkbönder. Bonden Börje Börjesson fick lagfart på gården år 1779, vilken inköptes av gästgivaren och handlanden J Jungqvist år 1809. Från år 1819, i samband med att gården köptes av [apotekaren](#) och [assessorn Hans Jacob Cavallin](#), kom den att kallas för *Jacobsdal*.^[1]

På området inrättade Cavallin ett kemiskt-tekniskt [laboratorium](#) och ett mindre [bränneri](#), samt anlade stora [medicinalväxtodlingar](#). Han lät även bygga ett [orangeri](#), vilket brann ner år 1830. I laboratoriet skedde hösten 1832 en explosion, vid vilken en ung [provisor](#) dödades och flera personer skadades.^[2] Explosionen inträffade i samband med tillverkningen av [bengaliska eldar](#), vilka skulle användas i [Brunnsparken](#) i samband med [Karl XIV Johans](#) besök i Göteborg.^[3]

Cavallin dog på Jakobsdal den 4 december 1841.^[4] Efter Cavallins syster Margareta Cecilia Cavallins död år 1859 såldes egendomen till [David Carnegie den yngre](#) och senare köptes den av [grosshandlare](#) Gustaf Brusewitz. Grosshandlare Abrahamsson, som senare förvärvade egendomen, ”omvandlade trädgården till ett [feeri](#) med dammar, bryggor, lusthus, grottor, statyer på stensocklar m m”.^[4]

År 1915 köpte Fastighetsaktiebolaget Jakobsdal gården. Bolaget sålde eller arrenderade ut marken till bostadshus, medan huvudbyggnaden överläts till [Betaniastiftelsen](#). Området stadsplanelades av [Albert Lilienberg](#) år 1924 och hyreshusen uppfördes under åren 1928–1932.^[5]

År 1963 sålde Betaniastiftelsen av ekonomiska skäl Betaniahemmet till direktör Ragnar Magnusson.^[4] I slutet av 1960-talet hyrdes huvudbyggnaden ut till [Smålands nation](#) för studentbostäder och samlingslokaler.^[6] Sedan Smålands nation funnit andra lokaler användes byggnaden en tid som [porrkubb](#). Jakobsdals gård revs år 1972.^[7]

År 1967 hade alla landerier i Göteborg och även Jakobsdal, upptagits som värdefulla i [Göteborgs Historiska museums](#) kulturhistoriska inventering, I Stadsbyggnadskontorets reviderade inventering år 1970, var Jakobsdal inte längre med, vilket motiverades med att huset under tiden förslitits och att det diskuterades nybebyggelse.

Efter rivningen var det oklart vad som skulle ske med området. Bland annat diskuterades lägenhetshus om två till tre våningar, ett 70-tal lägenheter, och även hotell. Den 1 april 1972 köptes Jakobsdal av byggmästare Valfrid Ripsjö.^[4]

Ghmb:18662

Jakobsdal som Betaniastiftelsens sjukhem. Foto: Göteborgs konstförlag AB, Public domain, via Wikimedia Commons

Utbyggnad till bostadsområde

[Örgryte landskommun](#) inkorporerades i Göteborgs stad 1922, och 1924 utarbetade Göteborgs stadsingenjör [Albert Lilienberg](#) en plan för den tidigare egendomen Jakobsdal.

Huvudgatan, [Sankt Sigfridsgatan](#), med radhusbebyggelse, blev också Göteborgs utfart mot [Borås](#), nuvarande [Riksväg 40](#).

I området har Jakobsdalsgatan (1925), Laboratoriegatan (1925), Laborietrappan (1932) och Stomgatan (1925) fått namn efter gården och Cavallins laborieverksamhet.^[8] Stomgatan bytte år 1952 namn till Örgryte Stomgata för att undvika förväxling med [Storgatan](#).^[9]

Läs hela artikeln om Jakobsdal på [Wikipedia](#).

Text: Artikeln [Jakobsdal, Göteborg](#) på Wikipedia, licensierad enligt [Creative Commons Erkännande-dela-lik 4.0 Unported](#)